

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО КЛІМАТУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ

ЗБІРНИК

матеріалів Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції

(м. Полтава, 28 березня 2024 року)

Полтава
2024

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

**ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ
МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО КЛІМАТУ ТА
ФІНАНСОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ**

ЗБІРНИК

**матеріалів Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

(м. Полтава, 28 березня 2024 року)

**Полтава
ПУЕТ
2024**

УДК 339.9:004.738.5:339.7(082)
В80

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Полтавський університет економіки і торгівлі заборонено

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

О. О. Нестуля, голова програмного комітету, д-р. іст. наук, проф., ректор Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ);
П. О. Куцук, д-р. екон. наук, проф., ректор Львівського торговельно-економічного університету;
Д. П. Дімітров, д-р. екон. наук, проф., ректор Університету національного та світового господарства;
С. О. Катажнина, проф. Повісланського університету, доктор філософії;
Х. Х. Назарзода, д-р. техн. наук, доц., ректор Таджикиського державного університету комерції;
Л. О. Шавга, д-р. екон. наук, проф., ректор Кооперативно-торгового університету Молдови.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Співголови організаційного комітету:

Н. С. Педченко, голова організаційного комітету, д-р. екон. наук, проф., перший проректор;
В. Ю. Стрілець, д-р. екон. наук, доц., завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин;
О. В. Яріш, канд. екон. наук, доц., завідувач кафедри фінансів та банківської справи.

Члени організаційного комітету:

Ю. С. Матвієнко, канд. пед. наук, проректор з науково-педагогічної роботи;
Л. М. Діденко, директор центру інформаційного забезпечення освітнього процесу;
Ю. В. Перегуда, директор міжнародного науково-освітнього центру;
Н. І. Манжура, завідувач науково-організаційного відділу;
О. В. Гасій, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри фінансів та банківської справи;
Т. П. Гудзь, д-р. екон. наук, проф., проф. кафедри фінансів та банківської справи;
А. А. Позжар, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин;
С. П. Прасолова, канд. екон. наук, доц., заступник завідувача кафедри фінансів та банківської справи;
В. І. Рекотова, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин;
Г. М. Сидоренко-Мельник, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри фінансів та банківської справи;
А. М. Соколова, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри фінансів та банківської справи;
С. І. Туль, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин;
А. Л. Флегантова, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин;
Л. С. Франко, старший викладач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин;
Ю. О. Єжеллий, асистент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин.

Вплив глобалізаційних процесів та цифрової трансформації
В80 на формування міжнародного економічного клімату та фінансової екосистеми : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 28 березня 2024 року). – Полтава : ПУЕТ, 2024. – 456 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр., рос. та англ. мовами.

ISBN 978-966-184-467-3

У збірнику подано матеріали доповідей, оприлюднених на Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Вплив глобалізаційних процесів та цифрової трансформації на формування міжнародного економічного клімату та фінансової екосистеми». Розраховано на наукових і науково-практичних працівників закладів вищої освіти та наукових установ, аспірантів, студентів, практичних працівників і широкий читачський загал.

УДК 339.9:004.738.5:339.7(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

© Полтавський університет
економіки і торгівлі, 2024

ISBN 978-966-184-467-3

Тютюнник Ю. М., канд. екон. наук, доц.;
Тютюнник С. В., канд. екон. наук, доц.
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ І ВИТРАТ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Динаміка доходів і витрат банку є головними чинниками зміни рівня прибутковості банківської діяльності.

Доходи банку – це загальна сума грошових коштів, що надходять до банку в результаті здійснення активних операцій та надання інших банківських послуг. Доходи банку мають бути достатніми для покриття операційних витрат, нарощення власного капіталу та виплат акціонерам, що в підсумку підвищує авторитет банку та поліпшує його конкурентну позицію на фінансовому ринку [1].

Зазвичай доходи банку поділяються на дві групи: процентні та непроцентні. Процентні доходи можуть становити до 70 % доходів банку і складаються з процентних доходів від надання кредитних послуг, доходів від інвестицій у цінні папери та інших процентних доходів. Основу непроцентних доходів банку становлять комісійні доходи від кредитного та розрахунково-касового обслуговування клієнтів, комісійні від операцій з цінними паперами, валютою, комісійні доходи від надання банком факторингових, лізингових послуг, гарантій та поручительств, а також інші банківські та небанківські операційні доходи.

Витрати банку – це загальна сума грошових коштів, що витрачаються банком у процесі здійснення діяльності щодо залучення коштів та інших видів діяльності. Як і доходи, витрати банку поділяються на процентні та непроцентні. Процентні витрати, як і процентні доходи, становлять найбільшу статтю банківських витрат. До них належать насамперед проценти, сплачені власникам основних депозитів, та процентні виплати за коштами, залученими на грошовому ринку, в тому числі за цінними паперами власної емісії. Непроцентні витрати банку складаються з комісійних, сплачених іншим учасникам фінан-

сового ринку, банківських, небанківських операційних витрат та витрат на формування резервів [1].

За інформацією Національного банку України [1] розглянемо структурно-динамічні тенденції у формуванні доходів і витрат банківської системи України у 2022–2023 рр. (табл. 1).

Таблиця 1 – Склад, структура та динаміка доходів і витрат банків України за 2022–2023 рр.

Вид доходів і витрат	2022 р.		2023 р.		Зміна (±)	
	сума, млн грн	у % до підсумку	сума, млн грн	у % до підсумку	суми, млн грн	у %
1	2	3	4	5	6	7
1. Доходи – усього	357 549	100,0	446 253	100,0	+88 704	+24,8
1.1. Процентні доходи	217 053	60,7	304 502	68,2	+87 449	+40,3
1.2. Комісійні доходи	85 622	23,9	97 088	21,8	+11 466	+13,4
1.3. Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	43 482	12,2	30 263	6,8	–13 219	–30,4
1.4. Інші операційні доходи	8 126	2,3	9 900	2,2	+1 774	+21,8
1.5. Інші доходи	2 413	0,7	2 444	0,5	+31	+1,3
1.6. Повернення списаних активів	853	0,2	2 056	0,5	+1 203	У 2,4 р. б.
2. Витрати – усього	335 628	100,0	359 708	100,0	+24 080	+7,1
2.1. Процентні витрати	65 358	19,5	103 049	28,7	+37 691	+57,7
2.2. Комісійні витрати	35 449	10,5	46 945	13,1	+11 496	+32,4
2.3. Інші операційні витрати	17 875	5,3	18 107	5,0	+232	+1,3
2.4. Загальні адміністративні витрати	82 434	24,6	92 201	25,6	+9 767	+11,8
2.5. Інші витрати	5 951	1,8	8 543	2,4	+2 592	+43,6

Продовж. табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
2.6. Відрахування у резерви	121 204	36,1	17 411	4,8	-103 793	-85,6
2.7. Податок на прибуток	7 356	2,2	73 452	20,4	+66 096	У 10 р. б.
3. Чистий прибуток	21 921	×	86 545	×	+64 624	У 3,9 р. б.

Отже, доходи банків України в 2023 р. порівняно з 2022 р. збільшилися на 88 704 млн грн, що становить 24,8 %. При цьому процентні доходи та комісійні доходи, які займають найбільшу частку в структурі доходів, зросли відповідно на 87 449 млн грн (40,3 %) і 11 466 млн грн (13,4 %). Водночас доходи від переоцінки та від операцій купівлі-продажу зменшилися на 13 219 млн грн (30,4 %). Завдяки найшвидшому зростанню частка процентних доходів у доходах банків підвищилася з 60,7 % у 2022 р. до 68,2 % у 2023 р., а в загальній сумі збільшення доходів 98,6 % припадає на збільшення саме процентних доходів. Частка комісійних доходів знизилася з 23,9 до 21,8 %, а доходів від переоцінки та від операцій купівлі-продажу – з 12,2 до 6,8 %. Частка інших видів доходів банківських установ залишається низькою.

Що стосується витрат, то вони в банківській системі України в 2023 р. порівняно з 2022 р. збільшилися на 24 080 млн грн або 7,1 %. Найбільше при цьому зросли: податок на прибуток (на 66 096 млн грн або в 10 разів, що пояснюється законодавчими змінами), процентні витрати (на 37 691 млн грн або 57,7 %), комісійні витрати (на 11 496 млн грн або 32,4 %) та загальні адміністративні витрати (на 9 767 млн грн або 11,8 %). Звертає на себе увагу зменшення відрахувань у резерви на 103 793 млн грн, що становить 7 разів. Зазначена динаміка видів витрат вплинула на суттєві зміни в їх структурі. Так, частка процентних витрат підвищилася з 19,5 % у 2022 р. до 28,7 % у 2023 р., комісійних витрат – з 10,5 до 13,1 %, податку на прибуток – з 2,2 до 20,4 %, загальних адміністративних витрат – з 24,6 до 25,6 %.

Водночас частка відрахувань у резерви знизилася з 36,1 до 4,8 %.

Завдяки випереджальному зростанню доходів (24,8 %) порівняно зі зростанням витрат (7,1 %) чистий прибуток у банківській системі України збільшився з 21 921 млн грн у 2022 р. до 86 545 млн грн у 2023 р., що становить 3,9 раза. Рентабельність витрат (як відсоткове відношення чистого прибутку до витрат) підвищилася з 6,5 % у 2022 р. до 24,1 % у 2023 р.

Список використаних джерел

1. Доходи та витрати банку. URL: https://pidru4niki.com/1854051639428/finansi/dohodi_vitrati_banku (дата звернення: 04.03.2024).
2. Офіційний сайт Національного банку України. Доходи та витрати банків України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 04.03.2024).

Тис М. С.

Методичний інструментарій моніторингу та оцінювання фінансової безпеки регіону 263

Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В.

Структурно-динамічні тенденції у формуванні доходів і витрат банківської системи України 266

Фалюта А. В.

Безпека інвестиційних вкладень фінансового бізнесу 270

Чиж Н. М., Чиж В. О.

Інтеграція фінансових технологій у стратегічне управління підприємством та їх вплив на інтелектуальну власність 274

Юрків А. М.

Фінансовий інструментарій розвитку транскордонного співробітництва 278

СЕКЦІЯ 4 МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Alsakaf Hind, Strilets V. Yu.

Exploring Apple's Strategic Landscape: A PEST Analysis Perspective 282

Аржаннікова А. Р., Стрілець В. Ю.

Особливості та проблеми розвитку інтернет-торгівлі в Україні у воєнний період 286

Артонкіна Є. А., Франко Л. С.

Корпоративна культура суб'єкта міжнародного бізнесу в умовах глобалізації 290

Балов Г. Ю., Пузирьова П. В.

Стратегічний маркетинг як основа стабільності функціонування бізнесу 294

Богатирьов В. В., Пузирьова П. В.

Управління міжнародною конкурентоспроможністю бізнес-структур 298

Гончарук Є. Л., Пузирьова П. В.

Особливості розвитку транснаціональних корпорацій автомобільної індустрії 302